

Checklist voordelen en nadelen van een label

Bijlage bij het artikel “Een label voor je kind: welke argumenten zijn ervoor en ertegen? Naar minder labels in het onderwijs”.

Auteur: Noëlle Pameijer (juni 2019)

Ouders kunnen samen met hun kind en diens leerkracht/mentor, begeleider of hulpverlener onderstaande checklist doorlopen. Doel hiervan is het gezamenlijk bespreken van mogelijke voordelen én nadelen van het aanvragen dan wel toekennen van een label in de specifieke situatie van ‘deze leerling van deze ouders in deze school’.

1. Aanleiding

Wie heeft een vraag naar welk label en waarom? Wat is precies de vraag? Welke implicaties heeft het antwoord op die vraag:

- Als een label, dan?
- Als geen label, dan ...?

Verhaal van ouders:

Verhaal van leerling:

Verhaal van school:

Verhaal van hulpverlening:

Ga samen na:

- zijn er voldoende aanwijzingen vóór het betreffende label
- én geen aanwijzingen die ertégen pleiten?

In dat geval: bespreek samen mogelijke voordelen en nadelen in deze specifieke situatie. Benut daarbij de checklist. Beantwoord de vragen per betrokkene met ja, nee of weet niet (?).

2. De checklist

<i>Vijf mogelijke voordelen: ja, nee, ?</i>	<i>Volgens ouders</i>	<i>Volgens leerling</i>	<i>Volgens school</i>
1. Bevordert dit label communicatie tussen kind/jongere, school, ouders en professionals in de jeugdhulp?			
2a. Is er professionele erkenning en wetenschappelijke ondersteuning voor dit label?			

2b. Zijn er instrumenten beschikbaar waarmee dit label is vast te stellen?			
3a. Is het vaststellen van dit label een eerste stap in een diagnostisch proces? 3b. Is de verklaring en aanpak van de problemen de volgende stap?			
4. Zal dit label acceptatie van bepaald gedrag van de leerling bevorderen: <ul style="list-style-type: none"> - voor de leerling zelf - voor andere kinderen/jongeren (brusjes, medeleerlingen) - voor diens ouders - voor diens leraren - voor diens begeleiders 			
5. Geeft dit label dit kind/deze jongere meer grip op zijn mogelijkheden en beperkingen? Begrijpt de leerling hierdoor beter wat er aan de hand is? Geeft het label perspectief?			
<i>Conclusie voordelen</i>			
<i>Negen mogelijke nadelen: ja, nee, ?</i>			
1. Geeft het psychiatrische label geen aanwijzingen voor doelen en aanpak?			
2. Is het label onvoldoende objectief vast te stellen?			
3. Heeft dit label onvoldoende wetenschappelijke onderbouwing?			
4a. Betreft het label vooral kind-kenmerken (dus geen kenmerken van omgeving zoals onderwijs en opvoeding)? 4b. Legt het 'de schuld' van de situatie bij het kind?			
5. Heeft dit label weinig betekenis voor de aanpak van dit kind/deze jongere op school en thuis?			
6. Is het bij de toekenning van dit label een kwestie van 'alles of niets' (absoluut)? D.w.z. dat de stoornis aanwezig óf afwezig is (i.p.v. meer of			

minder, relatief/gradueel, afhankelijk van de situatie).			
7. Houdt het label weinig rekening met de ontwikkeling van kind/jongere en omgeving?			
8a. Kunnen betrokkenen het label als vaststaand en nauwelijks te beïnvloeden ervaren? 8b. Kan het label stigmatiserend werken? 8c. Kan het label bijdragen aan te lage verwachtingen voor leren of gedrag? 8d. Is er een risico op 'selffulfilling prophecy'?			
9a. Is er alleen aandacht voor problemen, waardoor het positieve over het hoofd worden gezien? 9b. Wordt de situatie als te ernstig ingeschat? 9c. Kan dit label het toekomstperspectief van dit kind/deze jongere belemmeren?			
<i>Conclusie nadelen</i>			
<i>Eindconclusie: er zijn meer (of minder) en zwaardere (of lichtere) argumenten voor (of tegen) dit label in deze situatie</i>			

3. Beslissingskader

Voorkom tunnelvisie:

- Zijn er genoeg aanwijzingen voor het label?
- Zijn er geen aanwijzingen tegen het label?

Bespreek of dit label in deze situatie meerwaarde heeft:

- Leidt het tot meer zicht op (overzicht) en begrip voor de situatie (inzicht)?
- Biedt het houvast bij het bepalen van doelen en aanpak (uitzicht)?

Vat de checklist samen:

- Zijn er meer voordelen dan nadelen voor dit kind/deze jongere?
- Biedt het label alle betrokkenen houvast?

Als het antwoord op bovenstaande vragen 'ja' is, dan is het aanvragen dan wel toekennen van het label waarschijnlijk in het belang van het kind.